

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 4.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.4.91>

УДК 657(477+4/9)(091)

Т. Б. Прийдак,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Полтавський державний аграрний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9257-0419>*

Т. В. Мокієнко,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Полтавський державний аграрний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1344-4981>*

Р. В. Ліпський,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Полтавський державний аграрний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2723-669X>*

О. Г. Красота,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри германської і української філології,
Полтавський державний аграрний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3082-1363>*

С. В. Пікуль,

*здобувачка вищої освіти,
Полтавський державний аграрний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-5726-9744>*

**ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ: ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК, СУЧАСНІ
ВІТЧИЗНЯНІ ТА ЗАРУБІЖНІ ПІДХОДИ, ПЕРСПЕКТИВНІ
ПРОГРАМНІ РІШЕННЯ**

T. Priydak,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Poltava State Agrarian University

T. Mokiienko,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Poltava State Agrarian University

R. Lipskyi,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Poltava State Agrarian University

O. Krasota,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of German and Ukrainian Philology, Poltava State Agrarian University

S. Pikul,

Student, Poltava State Agrarian University

**CASH ACCOUNTING: HISTORICAL DEVELOPMENT, MODERN
DOMESTIC AND INTERNATIONAL APPROACHES, AND
PROSPECTIVE SOFTWARE SOLUTIONS**

У статті висвітлено деякі підходи до визначення сутності грошових коштів. Зроблено акцент на організації обліку грошових коштів на підприємствах в Україні. Окреслено основні завдання обліку та визначено основну документального забезпечення готівкових операцій. Особливу увагу приділено особливостям організації роботи каси, що знайшло відображення в розробці Наказу про організацію роботи каси. Узагальнено основні аспекти касової дисципліни при веденні готівкових операцій в національній та іноземній валюті. Визначено особливості організації обліку готівкових операцій в зарубіжній практиці. Зокрема, досліджено два методи обліку готівкових коштів: касовий та метод нарахування. Розглянуто основні підходи до реєстрації готівкових операцій в системі американського обліку.

Приділено увагу особливостям встановлення ліміту готівки в касі для підприємств різних європейських країн. В частині можливостей удосконалення обліку готівкових операцій розглянуто приклад застосування комп'ютеризованої системи обліку на прикладі американського програмного продукту QuickBooks.

In the macroeconomic sense, money has become one of the most important categories in the economy over the millennia of its existence, ensuring the existence and functioning of commodity production. Nowadays, it is almost impossible to imagine the functioning of the global economy without the use of money in one form or another.

In a microeconomic sense, cash is a crucial asset for any business in any sector of the economy. It determines the ability of a business entity to pay off its obligations, expand its operations and function in general. An effective system of accounting and control over cash flows is the key to successful financial performance of an enterprise. The poor level of development of such systems is a source of low financial stability of many Ukrainian companies.

It is this importance, as well as the fact of their constant evolution due to the development of information technology, that makes the study of cash accounting issues relevant.

The article highlights some approaches to defining the essence of cash. The emphasis is placed on the organization of cash accounting at enterprises in Ukraine. The main tasks of accounting are outlined and the main documentary support for cash transactions is defined. Particular attention is paid to the peculiarities of organizing the work of the cash desk, which is reflected in the development of the Order on the organization of the cash desk. The main aspects of cash discipline in cash transactions in national and foreign currency are summarized. The author identifies the peculiarities of organization of cash transactions accounting in foreign practice. In particular, two methods of cash accounting are studied: cash and accrual methods. The main approaches to

recording cash transactions in the American accounting system are considered. Attention is paid to the peculiarities of setting the cash limit for enterprises in different European countries. As for the possibilities of improving the accounting of cash transactions, the article considers the example of using a computerized accounting system on the example of the American software product QuickBooks.

Ключові слова: гроші, грошові кошти, готівкові операції, звіт про рух грошових коштів, QuickBooks.

Keywords: money, funds, cash transactions, statement of cash flows QuickBooks.

Постановка проблеми. Грошові кошти є однією з фундаментальних категорій в економічній науці та невід’ємним елементом для функціонування сучасної світової економіки. Згідно Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» грошові кошти (гроші) визначаються як готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання.

Вищевказане є єдиним, знайденим у процесі дослідження, визначенням категорії «грошові кошти», наведеним у нормативно-правових актах українського законодавства. Таке визначення, по-суті, є переліком використовуваних у господарській діяльності форм грошей, що є достатнім для практичних потреб формування фінансової звітності, але не відображає їх економічної сутності. Це є одним з наслідків відсутності консенсусу серед науковців щодо розуміння грошей як економічної категорії. Адже, не зважаючи на їхні старання, ще з самого виникнення економічної науки в античні віки по наш час, досі не було сформульовано єдиної теорії грошей.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання теорії та практики бухгалтерського обліку грошових коштів є досить дослідженими.

Наприклад, авторами Стефаненко М. М. та Септарою Д. І. визначено основні положення стосовно грошових потоків, визначено коло знань, що

мають бути використані при аналізі грошових потоків. Розглянуто види грошових потоків та представлено їх характеристику.

Єрмолаєва М. В., Черненко К. В. досліджували підходи науковців щодо сутності грошових коштів, розглянуто основні положення щодо грошових коштів в нормативно-правових актах [3].

Григоревською О. О., Каленченко Т. С. визначено сутність грошових потоків, розглянуто основні завдання обліку грошових коштів на підприємствах. В праці визначено сферу регулювання та вплив на облік різних нормативно-правових актів. Крім того, авторами досліджено відображення в обліковій політиці інформації щодо грошових коштів [4].

Дослідивши наукову літературу з питання, що досліджується, можна визначити, що основними проблемами обліку грошових коштів в практиці діяльності організацій є:

- відсутність контролю за коректністю введених в програми обліку даних в разі відсутності автоматичної передачі даних з електронної каси при готівковому грошовому обороті (контроль залишків грошових коштів по рахунках на кожен дату та ін.);

- низький рівень інформаційного забезпечення управління грошовими потоками, недостатній обсяг автоматизації ведення обліку в організації, що може викликати неточності і помилки при веденні синтетичного обліку по даному виду активів;

- зближення національного законодавства з питання обліку грошових коштів з вимогами МСФЗ, що викликають ряд труднощів при формуванні облікової інформації;

- відсутність планування грошових потоків на короткостроковий і середньостроковий період, що призводить до їх нераціональної витрати.

Варто зазначити, що питання грошових коштів має широкий спектр досліджень. Зокрема, від класифікації до факторів, що впливають на їх розмір та особливостей управління грошовими потоками.

Мета статті дослідити еволюцію обліку грошових коштів, проаналізувати сучасні підходи до його ведення у вітчизняній та зарубіжній практиці, а також оцінити перспективні програмні рішення для автоматизації облікових процесів. Стаття спрямована на виявлення основних тенденцій та проблем у сфері обліку грошових коштів, а також визначення можливостей їх удосконалення за допомогою сучасних технологій..

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання обліку грошових коштів, розуміння їх сутності, функцій та навіть їхнього виникнення досліджувалися безліччю вчених ще з самого зародження економічної науки.

Спираючись на формальний та функціональний підхід в визначенні понять «реальні» та «ідеальні» гроші відмітимо, що саме формального підходу також дотримується Європейський центральний банк, визначаючи сутність грошових коштів через опис природи форм, яких вони набувають [5].

Функціональний підхід до розуміння сутності грошей використовувався ще в античні часи Аристотелем, та значного поширення він набув серед американських та європейських економістів, включаючи науковців австрійської школи, з кінця ХІХ та впродовж ХХ сторіч.

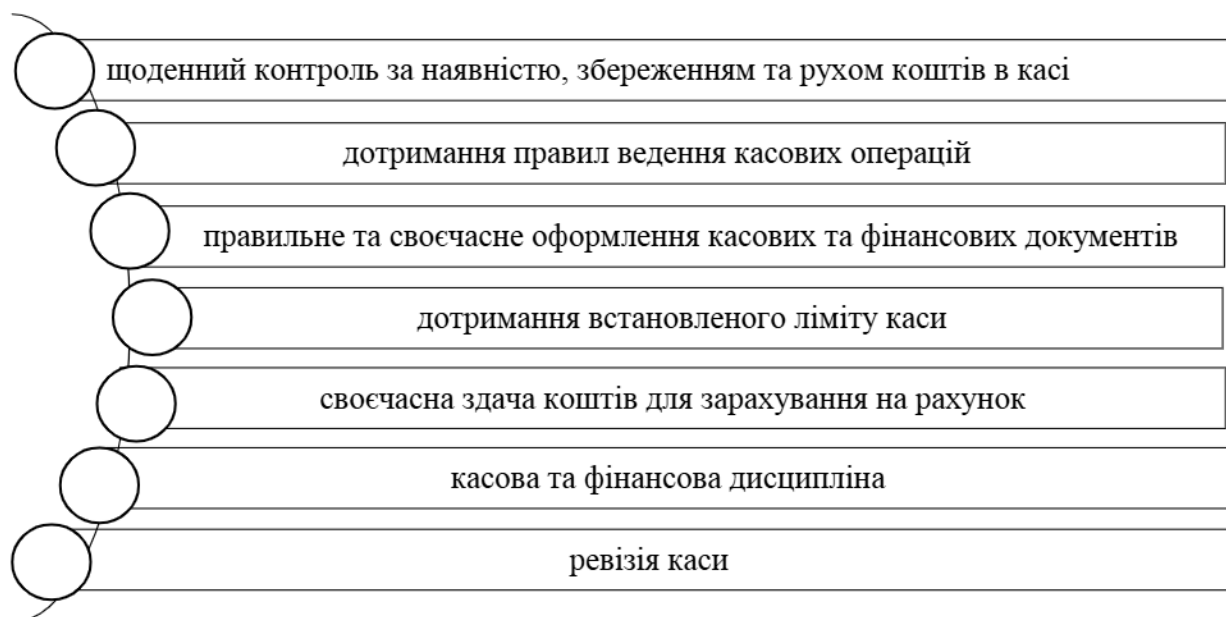
У своїй праці «Політика» Аристотель визначав гроші як засіб обігу та міри вартості. Він також визнавав можливість використання грошей як засобу нагромадження багатств, проте різко засуджував таку діяльність, відносячи її до сфери хремастики (мистецтво наживати статок) та описуючи таке використання грошей як неприродне [6].

Грошові кошти важливі для будь-якого підприємства, належний їх облік та контроль за їх надходженням та витрачанням є частиною повсякденної роботи бухгалтерії. Відтак, гроші – це фінансові ресурси організації, самі ліквідні активи, здатні забезпечити виконання зобов'язань будь-якого рівня і виду, необхідні підприємству для здійснення розрахунків між постачальниками і підрядниками, для здійснення платежів в бюджет і фонди, для заробітної плати та для здійснення інших видів виплат (рис. 1).

Грошові кошти та їх еквіваленти			
Грошові кошти (гроші) – це готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання			
Готівкові гроші	Безготівкові (банківські) гроші	Еквіваленти грошових коштів	Депозити до запитання
банкноти і монети	записи на банківських рахунках; внески в комерційних банках (депозити, чеки і кредитні картки)	Короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у грошові кошти	це кошти, що залучені на депозит без визначеного строку погашення та поповнюються і використовуються власниками залежно від потреби в цих коштах
Основні завдання обліку грошових коштів			
здійснення операцій з коштами за розрахунками з постачальниками й покупцями;	контроль за дотриманням касової й розрахункової дисципліни;	своєчасне і правильне документальне оформлення операцій з руху грошових коштів, щоденний контроль за схоронністю готівкових коштів і цінних паперів у касі підприємства	інвентаризація коштів і відображення її результатів на рахунках бухгалтерського обліку.

Рис. 1. Економічне трактування поняття «Грошові кошти»

Відносини, що виникають між підприємствами внаслідок господарської діяльності, називають розрахунками. Вони можуть здійснюватися в готівковій і безготівковій формах. Основні завдання обліку грошових коштів представлено на рис. 2.

Рис. 2. Основні завдання обліку грошових коштів

Сучасна практика організації обліку грошових коштів на підприємстві в Україні вимагає ретельного підходу, що полягає в формуванні низки внутрішніх регламентів з урахуванням специфіки діяльності конкретного господарського суб'єкту. Незважаючи на те, що більшість підприємств все ж таки відмовляються від ведення готівкових розрахунків, а переходять на повністю безготівковий, все ж таки залишаються й ті, що мають вести облік готівкових коштів в касі.

Операції з грошовими коштами обліковуються у розрізі готівкових (касові операції), безготівкових розрахунків, операцій з грошовими документами, коштами в дорозі та електронними грошима, розрізняючи при цьому розрахунки в національній та іноземних валютах.

Прибуткові та видаткові касові ордери використовуються для реєстрації фактів надходження та вибуття готівки з каси. Ці документи затверджуються підписом, або факсиміле, директора, або іншої уповноваженої особи (головного бухгалтера, його заступника, бухгалтера-касира) і касира, а також особи, що внесла або отримала готівку. Касові ордери фіксуються в базі даних BAS Бухгалтерія, після чого автоматично вносяться до відповідних журналів реєстрації в залежності від їх типу.

З метою організації роботи каси та забезпечення збереженості готівкових коштів на підприємствах потрібно складати наказ про організацію роботи каси (рис. 3).

Касова дисципліна має відповідати ряду правил. Зокрема:

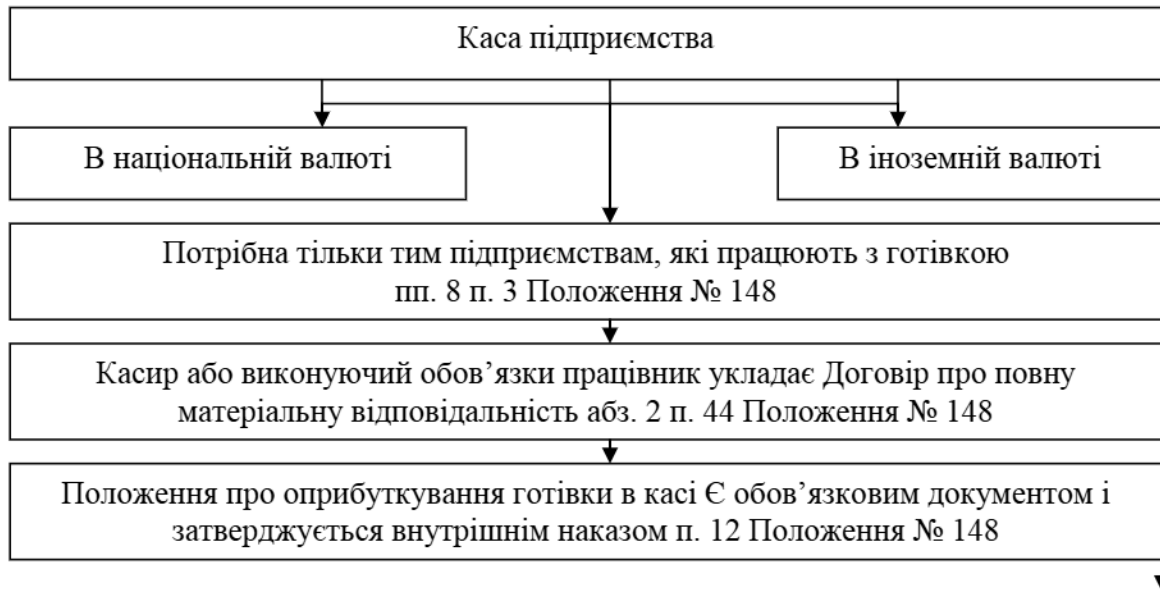
- обов'язкове оприбуткування готівки;
- не зберігати кошти в касі понад встановлений ліміт (крім випадків, передбачених Положенням 148);
- дотримуватися строків здачі готівки; дотримуватися обмежень щодо готівкових розрахунків; цільове використання готівки, що надійшла з рахунку в банку.

ПРИВАТНЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО «Авангард»		
		Код ЄДРПОУ 21594075
19.06.2023	НАКАЗ м. Полтава	№ 35
Про організацію роботи каси		
З метою організації роботи каси та забезпечення збереженості готівкових коштів		
НАКАЗУЮ:		
1. Визначити місцем проведення касових операцій кабінет № 1 на першому поверсі будівлі за адресою: вулиця Соборності 22, оф 2, м. Полтава.		
2. Обов'язки з організації каси та ведення касових операцій покласти на касира Марію Кравченко.		
3. Укласти з касиром Марією Кравченко договір про повну індивідуальну матеріальну відповідальність.		
4. Усі операції з готівкою проводити із дотриманням вимог Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління НБУ від 29.12.2017 № 148.		
5. Ознайомити касира із вимогами Положення № 148 під підпис.		
6. Призначити касира відповідальним за отримання готівки в банку та здавання понадлімітної виручки в банк.		
7. Вести касові документи з використанням комп'ютерної програми.		
8. Вести касову книгу в електронному вигляді та роздруковувати раз на місяць (до 10-го числа наступного місяця).		
9. Проводити інвентаризацію каси: планово — не пізніше ніж на третій робочий день наступного кварталу; раптово — один раз на місяць; перед складанням річної фінансової звітності — станом на 31 грудня звітного року; у разі зміни касира — у день приймання-передавання справ.		
10. Заборонити касиру передоручати виконання своєї роботи іншим особам.		
11. Покладати виконання обов'язків касира на період його тимчасової відсутності на головного бухгалтера Марину Шевченко, а за його відсутності — на іншого працівника, визначеного окремим наказом директора.		
12. Контроль за веденням касових операцій покласти на головного бухгалтера Марію Шевченко.		
13. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.		
Директор		підпис

Рис. 3. Приклад Наказу «Про організацію роботи каси»

Зазначимо, що каса – приміщення або місце здійснення готівкових розрахунків, а також приймання, видачі, зберігання готівки, інших цінностей, касових документів (рис. 4).

Ведення бухгалтерського обліку у різних країнах світу має схожі риси, адже більшість підприємств використовують ті принципи ведення обліку та складання фінансової звітності, що закладені в Міжнародних стандартах фінансової звітності та Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку.

Рис. 4. Основні аспекти касової дисципліни на підприємстві

Проте, кожна країна, безумовно, має свої особливості в цій сфері і формує власну національну систему обліку, на яку впливає: законодавство, тип економіки, особливості податкового законодавства, основні принципи та значення обліку та звітності тощо. Відмінність у розвитку облікової практики зарубіжних країн можна достовірно відстежити з 1911 року, коли професор Г. Р. Хетфілд зробив першу спробу в розмежуванні та описі облікових моделей країн світу. Саме тоді він поділив облікові моделі на британо-американську (США, Велика Британія, Нідерланди, Австралія), континентальну (Франція, Італія, Австрія, Японія) та УМСБО 1 «Подання фінансової звітності» зазначено, що у «Звіті про фінансовий стан» повинна зазначатись сума грошових коштів та їх еквівалентів [7]. Відповідно, у загальній практиці міжнародного обліку грошові кошти (згідно МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» [8]) складаються з готівки в касі і депозитів до запитання. А еквіваленти грошових коштів – це короткострокові, високоліквідні інвестиції, які вільно конвертуються у відомі суми грошових коштів і яким притаманний незначний ризик зміни вартості.

Generally Accepted Accounting Principles, GAAP – це загальноприйняті стандарти бухгалтерського обліку, які застосовуються в США і деяких інших

країнах, і визначають принципи і вимоги підготовки фінансової звітності. За цими стандартами для обліку доходів та витрат використовується «cash method of accounting», тобто облік на касовій основі. Згідно цього методу, доходи відображаються в момент надходження готівки (інших коштів), а витрати відображаються в момент безпосередньої витрати/сплати грошей.

Такий метод обліку протилежний принципу нарахування, який застосовується українському обліку, за яким витрати та доходи визнаються у момент їх виникнення, не залежно від сплати чи отримання грошових коштів. Відповідно, облік грошових коштів є важливою ланкою загальної системи і потребує належної уваги. Для цього в американському обліку існують такі рахунки для обліку грошових коштів:

- «Petty cash» - дрібна каса;
- «Cash in Hand» - готівкові грошові кошти;
- «Regular Checking Account» - поточний чековий рахунок;
- «Payroll Checking Account» - платіжний чековий рахунок;
- «Saving Account» - ощадний рахунок [9].

Однією з переваг обліку за касовим методом є його економічність та простота, адже навіть підприємець з низьким рівнем економічних знань може вести такий облік і не залучати додаткового співробітника. Недоліком даного методу можуть бути неточності в аналізі фінансових показників діяльності та прогнозуванні майбутніх прибутків.

Реєстрація грошових операцій в американському обліку може здійснюватись кількома способами:

1. Sales and cash receipts journal (Журнал продажів і касових надходжень). Передбачає об'єднання операцій продажу з касовими чеками.
2. Daily cash sheet (Щоденна касова відомість). Забезпечує узгодження видачі та надходження готівки за день та подальшу звірку з коштами, внесеними на поточний рахунок.
3. Cash disbursements journal (Журнал видачі готівки). Реєстрація щоденної видачі готівки.

4. Bank reconciliation (Банківська звірка). Передбачає звірку записів про рух готівки із банківською випискою.

5. Petty cash fund (Фонд дрібної готівки). Фонд забезпечує наявність дрібної готівки для здійснення різноманітних витрат.

Застосування способу реєстрації грошових операцій можна налаштувати у бухгалтерських продуктах залежно від виду бізнесу та особистих потреб. Говорячи про організацію обліку грошових коштів в європейських країнах, в кожній країні розроблені власні нормативні акти в цій сфері. Для розрахунків готівкою в окремих країнах передбачено такі ліміти (табл. 1).

Таблиця 1. Ліміти розрахунку готівкою [10]

Країна	Ліміти розрахунків готівкою
Австрія	Без обмежень
Бельгія	3000 євро – обмеження не поширюється на розрахунки між фізичними особами
Болгарія	10 000 левів (близько 5 000 євро)
Хорватія	15 000 євро
Кіпр	Без обмежень
Чехія	До 270 000 чеських крон на день (приблизно 10 500 євро)
Естонія	Без обмежень
Франція	1000 євро для платників податків-резидентів Франції 15 000 євро для платників податків-нерезидентів
Іспанія	1000 євро для транзакцій від або від підприємців
Німеччина	Жодних обмежень, але для операцій на суму понад 10 000 євро потрібне підтвердження особи
Греція	500 євро
Угорщина	Споживачі без обмежень Юридичні особи, асоціації 1,5 мільйона HUF на місяць (приблизно 3600 євро)
Італія	1000 євро
Литва	3000 євро
Люксембург	Без обмежень
Латвія	7200 євро
Португалія	3000 євро
Словаччина	15 000 євро для фізичних осіб 3 000 євро для операцій між підприємцями та підприємцями та споживачами
Швеція	Без обмежень
Велика Британія	Без обмежень Платежі, що перевищують 10 000 євро, підприємці повідомляють у податкову службу

В Польщі, наприклад, готівкові операції є обмеженими. Так, згідно ст. 19 «Закону про підприємницьку діяльність» ліміт на 2025 рік встановлено в розмірі 15000 злотих.

Варто додати, що деякі країни вирішили запровадити значні санкції у разі недотримання встановлених лімітів. Наприклад, порушення обмежень, запроваджених у Бельгії, карається штрафом від 250 до 225 000 євро. В Іспанії штраф становить 25% від вартості угоди, а в Латвії – 15 % від суми, постраждалої внаслідок порушення. Серед наших найближчих сусідів – Чехії – за порушення обмежень щодо розрахунків готівкою передбачено штраф від 500 000 чеських крон для споживачів до 5 000 000 чеських крон для компаній [11]. Подібно до вітчизняної практики, в Польщі також застосовується система РРО, що дозволяє відстежувати надходження готівкових коштів. Незважаючи на обмеження обороту каси в 20000 злотих, що звільняє від обов'язку ведення обліку при використанні РРО, існує цілий перелік сфер діяльності підприємств, до яких це положення не дотичне [12].

Що стосується комп'ютеризованих систем обліку готівкових операцій, в США особливо розвинена така система автоматизації обліку, що забезпечує в першу чергу точність, ефективність та контроль здійснюваних готівкових операцій. Однією з найпоширеніших автоматизованих програм бухгалтерського обліку, в тому числі й обліку готівкових операцій, є QuickBooks [13].

Основними перевагами даної автоматизованої програми бухгалтерського обліку в частині ведення обліку готівкових операцій можна виділити наступні:

- 1) налаштування облікових записів шляхом створення окремих облікових записів для кожного банківського рахунку, включаючи готівкові рахунки;
- 2) налаштування спеціальних касових рахунків для обліку готівки в касі та інших місцях зберігання;

- 3) реєстрація готівкових продажів шляхом створення рахунків-фактур або чеків;
- 4) реєстрація видаткових готівкових операцій;
- 5) звірка даних готівкових операцій з банківськими виписками;
- 6) формування внутрішньої звітності про грошові потоки підприємства для обґрунтування управлінських рішень;
- 7) формування касових звітів, які показують залишок готівки в касі на кінець дня;
- 8) формування звіту про рух грошових коштів за визначений період, який показує надходження а витрачання готівки.

Розглянемо приклад сформованого звіту про рух грошових коштів в програмі QuickBooks (рис .5) [14].

Розуміння грошових потоків вашої компанії має вирішальне значення для підтримки позитивного грошового потоку. Важливо визначити ключові фактори грошових потоків для операцій окремої компанії, а також зрозуміти, як поточний період (тобто місяць, квартал або рік) порівнюється з попереднім періодом. Цей шаблон допомагає окреслити ці фактори, детально порівнюючи поточний і попередній облікові періоди. Звіт про рух грошових коштів може надати більш чітку картину ліквідності та фінансової платоспроможності компанії в частині плати кредиторам і забезпечення фінансового зростання.

Використання подібних сучасних автоматизованих програм в сфері обліку готівкових операцій в Україні стане можливістю більш якісного аналізу грошових потоків та управлінню ліквідністю підприємства.

Statement of Cash Flows

Enter your Company's name here

Statement of Cash Flows

[Month] [Day], [Year]

	Current Period 07/01/15 to 09/30/15	Prior Period 07/01/14 to 09/30/14	Increase (Decrease) 07/01/15 to 09/30/15
Beginning cash on hand	24,110.00	31,885.00	(7,775.00)
Add: Cash receipts			
Cash Sales	12,000.00	12,600.00	(600.00)
Collections from Customer Credit Accounts	35,000.00	36,750.00	(1,750.00)
Loan or Other Cash Injection	-	-	-
Interest Income	250.00	250.00	-
Income Tax Refund	-	-	-
Misc. Cash Receipts	50.00	50.00	-
Total cash receipts	47,300.00	49,650.00	(2,350.00)
Less: Cash payments			
<u>Cost of goods sold</u>			
Direct Product/Service Costs	13,000.00	13,650.00	(650.00)
Salaries-Direct	1,900.00	1,995.00	(95.00)
Payroll Taxes and Benefits-Direct	225.00	236.25	(11.25)
Supplies	400.00	420.00	(20.00)
Other Costs	50.00	52.50	(2.50)
Sub-Total Cost of Goods Sold	15,575.00	16,353.75	(778.75)
<u>Operating expenses</u>			
Advertising and Promotion	300.00	315.00	(15.00)
Automobile/Transportation	50.00	52.50	(2.50)
Bank Service Charges	25.00	26.25	(1.25)
Business Licenses and Permits	30.00	31.50	(1.50)
Charitable Contributions	50.00	52.50	(2.50)
Computer and Internet	200.00	210.00	(10.00)
Continuing Education	125.00	131.25	(6.25)
Dues and Subscriptions	25.00	26.25	(1.25)
Insurance	600.00	630.00	(30.00)
Meals and Entertainment	200.00	210.00	(10.00)
Merchant Account Fees	600.00	630.00	(30.00)
Miscellaneous Expense	25.00	26.25	(1.25)
Office Supplies	50.00	52.50	(2.50)
Payroll Processing	200.00	210.00	(10.00)
Postage and Delivery	20.00	21.00	(1.00)
Printing and Reproduction	50.00	52.50	(2.50)
Professional Services - Legal, Accounting	250.00	262.50	(12.50)

Рис. 5. Звіт про рух грошових коштів (на прикладі програми QuickBooks)

Висновки. Готівкові розрахунки – платежі готівкою підприємств та фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги), а також за операціями, які безпосередньо не пов’язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна.

В економічній літературі виокремлюють різні підходи до визначення сутності грошових коштів. Проте кожен з них є по-своєму правильний, а в загальному вони доповнюють один одного.

Сучасна практика організації обліку грошових коштів в Україні зорієнтована на спрощення процедур, пов’язаних з веденням готівкових операцій. Сучасна практика впровадження РРО в Україні є кроком до покращення контролю готівкових операцій. З урахуванням зарубіжного досвіду, можна впевнено стверджувати, що в майбутньому рівень виявлених шахрайств в сфері ведення готівкових операцій на підприємствах стане значно меншою.

Література:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07 лютого 2013 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення : 02.03.2025).
2. Friedman M. The quantity theory of money – a restatement. In: *Studies in the quantity theory of money*. Chicago: University of Chicago Press, 1956. С. 7 - 21.
3. Єрмолаєва М. В., Черненко К. В., Гафіяк А. М. Облік грошових коштів та застосування інформаційних облікових технологій. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2018. Вип. 191. С. 215 - 222.
4. Григоревська О. О., Каленченко Т. С. Проблеми своєчасного та повного відображення грошових коштів у системі бухгалтерського обліку. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2015. № 4. С. 359 - 364.

5. Сороківська З. К., Балянґ Г. Р. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 208 с.
6. Арістотель. Політика. Київ : Основи, 2000. 239 с. URL: <http://litopys.org.ua/aristotle/arist.htm> (дата звернення: 02.03.2025).
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1) «Подання фінансової звітності». *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (дата звернення : 02.03.2025).
8. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7) «Звіт про рух грошових коштів». *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019#Text (дата звернення : 02.03.2025).
9. Облік у зарубіжних країнах : курс лекцій / за ред. М.В. Дубініної. Миколаїв: МНАУ, 2022. 74 с.
10. Paying in cash: limits in Europe URL: <https://www.europe-consommateurs.eu/en/shopping-internet/cash-payment-limitations.html> (дата звернення : 02.03.2025).
11. Limit płatności gotówką 2025. Kwoty maksymalne dla firm i osób fizycznych. URL: <https://finanse.rankomat.pl/poradniki/limit-platnosci-gotowka/#:~:text=Limit%20transakcji%20got%C3%B3wkowych%20w%20Polsce,z%C5%82%20brutto> (дата звернення : 02.03.2025).
12. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20040540535> (дата звернення : 02.03.2025).
13. Cash vs. accrual accounting: What's best for your small business? URL: <https://quickbooks.intuit.com/accounting/cash-vs-accrual-accounting-whats-best-small-business//> (дата звернення : 02.03.2025).
14. What is a Cash Flow Statement? URL: <https://quickbooks.intuit.com/global/resources/cash-flow/cash-flow-statement-with-template/> (дата звернення : 02.03.2025).

References

1. Ministry of Finance of Ukraine (2013), Order “National Accounting Regulation (Standard) 1 “General Requirements for Financial Reporting”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (Accessed: 02 March 2025).
2. Friedman, M. (1956), The quantity theory of money – a restatement. In: Studies in the quantity theory of money, University of Chicago Press, Chicago, USA.
3. Ermolaeva, M.V., Chernenko, K.V. and Gafiyak, A.M. (2018), “Accounting of cash and application of information accounting technologies”, Bulletin of Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture, vol. 191, pp. 215-222.
4. Grigorevska, O.O. and Kalenchenko, T.S. (2015), “Problems of timely and complete reflection of funds in the accounting system”. Problems and prospects of economy and management, vol. 4, pp. 359-364.
5. Sorokivska, Z.K. and Balyang, H.R. (2018), Hroshovo-kredytni systemy zarubizhnykh krain [Monetary systems of foreign countries], TNEU, Ternopil, Ukraine.
6. Aristotlele (2000), “Politics”, available at: <http://litopys.org.ua/aristotle/arist.htm> (Accessed: 02 March 2025).
7. Ministry of Finance of Ukraine (2012), “International Accounting Standard 1 (IAS 1) “Presentation of Financial Statements”, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (Accessed: 02 March 2025).
8. Ministry of Finance of Ukraine (2012), “International Accounting Standard 7 (IAS 7) “Statement of Cash Flows”, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019#Text (Accessed: 02 March 2025).
9. Dubinina, M.V. (2022), Oblik u zarubizhnykh krainakh [Accounting in foreign countries], MNAU, Mykolaiv, Ukraine.

10. European Consumer Centre (2024), “Paying in cash: limits in Europe”, available at: <https://www.europe-consommateurs.eu/en/shopping-internet/cash-payment-limitations.html> (Accessed: 02 March 2025).

11. Stachura-Adamczyk, I. (2025), “Cash payment limit 2025. maximum amounts for companies and individuals”, available at: <https://finanse.rankomat.pl/poradniki/limit-platnosci-gotowka/#:~:text=Limit%20transakcji%20got%C3%B3wkowych%20w%20Polsce,z%C5%82%20brutto> (Accessed: 02 March 2025).

12. ISAP (2004), “Law on tax on goods and services”, available at: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20040540535> (Accessed: 02 March 2025).

13. QuickBooks (2022), “Cash vs. accrual accounting: What’s best for your small business?”, available at: <https://quickbooks.intuit.com/accounting/cash-vs-accrual-accounting-whats-best-small-business//> (Accessed: 02 March 2025).

14. QuickBooks (2021), “What is a Cash Flow Statement?”, available at: <https://quickbooks.intuit.com/global/resources/cash-flow/cash-flow-statement-with-template/> (Accessed: 02 March 2025).

Стаття надійшла до редакції 09.04.2025 р.